groups of abbreviations: lexical and graphical, have been analyzed. Specific attention has been paid to numeric, alphanumeric abbreviations and initialisms.

As a result of studying we have obtained the following conclusions: language does not improve knowledge regarding spelling and syntax of communicants. The impact is somewhat different – a new style is emerging in online communication, inherent not only in online community. It affects speech behavior of society as a whole.

All abbreviations used in virtual communication are divided into two general groups: lexical and graphical. Initial abbreviations are also widely used equal to lexical ones. Abbreviations are observed in all digital media communications – chats, blogs, forums, conferences, e-mails, instant messaging, social networks "Classmates", "In Touch», «Facebook». Shortened lexical units are considered Internet slang and allow interlocutors understand each other perfectly. They are used not only to denote words and phrases, but also the whole sentences. Internet texts use specific forms of abbreviations: replacement of words, or their parts by letters and numbers homonymic in sounding. These reductions also perform certain functions; they help to save time spent in the network and increase the expressiveness of texts.

Language of Internet users is differentiated by age and professional categories, by the level of proficiency in computer technology, by the interests of users or their activities. Programmers have their own sublanguage with its abbreviations, sublanguage of web-designers, systems engineers, hackers, gamers, etc. Each user group uses their certain abbreviations that may be familiar to other groups in part or not familiar at all.

Theoretical conclusions are backed up by relevant factual material.

Keywords: *internet abbreviations, internet media, initialism, numerical abbreviation, method of reduction, method of compression, acronym, means of language economy*

УДК 81'253:811.112.2

ОБМЕЖЕНА ПЕРЕКЛАДНІСТЬ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕОЛОГІЧНИХ ТЕКСТІВ У ТЕОРЕТИКО-ТЕОЛОГІЧНОМУ ТА У ПОПУЛЯРНО-ТЕОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСАХ

БІЛОУС Н.В., асистент кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України,

МАКСИМЧУК В.С., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України (м.Київ)

У статті проводиться аналіз категорії обмеженої перекладності у німецькомовних теологічних текстах, які належать до теоретико-теологічного дискурсу, а також, у теологічних текстах, які належать до популярно-теологічного дискурсу.

Ключові слова*: теоретико-теологічний дискурс, популярно-теологічний дискурс, мовно-термінологічна обмежена перекладність, культурно-термінологічна обмежена перекладність*

У попередніх розвідках було розглянуто категорію обмеженої перекладності текстів окремо для кожного з підтипів теологічного дискурсу, а

© Н. В. Білоус,В. С. Максимчук, 2015

саме для популярно-теологічного дискурсу, та окремо для теоретико-теологічного дискурсу [1; 2]. Актуальність пропонованої статті зумовлена відсутністю аналізу категорії обмеженої перекладності одночасно для текстів двох підтипів теологічного дискурсу, а саме: для теологічних текстів, які належать до теоретико-теологічного дискурсу (ТТД), так і для текстів, які належать до популярно-теологічного дискурсу (ПТД), а саме у німецько-українському напрямку перекладу.

Мета дослідження полягає у проведенні аналізу представлення категорії обмеженої перекладності для двох підтипів теологічного дискурсу.

Об'єктом дослідження є німецькомовні теологічні тексти та їх переклади українською мовою як складові ТТД і ПТД. Предмет вивчення складають типи обмеженої перекладності лексичних одиниць у німецькомовних теологічних текстах двох підтипів теологічного дискурсу.

Матеріалами дослідження стали теологічний текст кардинала Курта Коха *„Kirche ohne Zukunft? Plädoyer für neue Wege der Glaubensvermittlung"* та його переклад українською мовою, який виконала Наталія Комарова та текст. Цей текст належить до ТТД. А також об'єктом нашої розвідки став текст, який надлежить до ПТД, а саме, теологічний текст Йосифа Рацінгера (папи Венедикта XVI) "Salz der Erde. Christentum und katholische Kirche im 21. Jahrhundert. Ein Gespräch mit Peter Seewald" та його переклад українською мовою у авторстві Олега Конкевича.

Структура теологічного дискурсу містить дві складові частини: теоретико-теологічний та популярно-теологічний дискурси. Учасники теологічного дискурсу формують дві соціальні групи: 1) теологи-професіонали наукової християнсько-богословської комунікації, які мають спеціальну освіту, практичний досвід душ-пастирства і глибокі фонові знання предмету; 2) дилетанти-нетеологи, тобто віруючі, які не повною мірою володіють теологічним соціолектом [6, с. 5].

У нашій розвідці ми спробуємо дослідити жанрові особливості теоретико-теологічного дискурсу та популярно-теологічного дискурсу в аспекті перекладності текстів, що належать до кожного з них. Так, типові жанри *теоретико-теологічного дискурсу* включають фундаментальні, екзегетичні, етичні, історичні, порівняльно-богословські тексти. Наведемо приклади елементів з обмеженою перекладністю, користуючись фрагментами тексту відомого німецького теолога, кардинала Курта Коха *„Kirche ohne Zukunft? Plädoyer für neue Wege der Glaubensvermittlung"* та його перекладу на українську мову, який виконала Наталія Комарова:

H1 *Der Begriff der* ***Säkularisierung*** *wird innerkirchlich erstens zumeist deshalb mit besondere Vorliebe verwendet, weil er dazu dienen soll, die westeuropäische Moderne negativ einzuschätzen, die katholische Kirche im Gegensatz zur neuzeitlichen* ***Säkularisierung*** *zu verstehen und die Aufgabe der Glaubenstradierung als Kampfansage gegen die Verweltlichung der modernen Welt zu konzipieren. Der eigentliche Grund für diese negative Einstellung dürfte darin liegen, daß der geistesgeschichtliche Prozeß der* ***Säkularisierung*** *vom ökonomischen und staatsrechtlichen Vorgang der* ***Säkularisation*** *her und damit als historisches Unrecht verstanden wird oder daß gar beide historischen Ereignisse miteinander identifiziert werden.* [10, с. 20].

У1 *По-перше, поняттю* ***секуляризації*** *всередині Церкви віддається здебільшого така перевага тому, що воно дозволяє негативно оцінювати сучасну західноєвропейську дійсність, протиставляти Католицьку Церкву новочасній* ***секуляризації*** *світу і розуміти справу спадкоємства віри як оголошення війни з цим змирщенням. Справжня причина такої негативної налаштованості полягає, мабуть, у тому, що духовно-історичний процес* ***секуляризації (Säkularisierung)*** *виводять із процесу економічної та державно-правової* ***секуляризації (Säkularisation),*** *а відтак сприймають як історичну несправедливість, або ж у тому, що ці історичні процеси ототожнюють* [5, с. 19-20].

Надані фрагменти німецькомовного фундаментального теологічного тексту і його перекладу ілюструють, на нашу думку, випадок *термінологічної обмеженої перекладності*, пов'язаної, з одного боку, із асиметрією християнсько-богословської терміносистеми німецької та української мов, з іншого боку, із структурними (морфологічними) особливостями мови оригіналу. Ідеться про відтворення у мові перекладу двох термінологічних одиниць, використаних в оригінальному тексті: *Säkularisierung* та *Säkularisation.* Як бачимо, перекладач застосовує єдиний термінологічний відповідник *секуляризація* для обох термінів вихідного тексту, надаючи оригінальний варіант вживання терміна німецькою мовою у дужках. Таким чином, перший термін *Säkularisierung* відтворюється українською мовою шляхом транскрипції, а другий термін *Säkularisation* залишається без точного термінологічного еквіваленту.

Ми вважаємо дане перекладацьке рішення виправданим із кількох причин. Так, згідно з Універсальним словником німецької мови DUDEN, терміни *Säkularisierung* та *Säkularisation* мають кожен по два значення. У першому значенні вони виступають як термінологічні синоніми родового поняття *Verweltlichung* (змирщення), у другому значенні їх семантика розрізняється. Наприклад, для термінологічної одиниці (ТО) *die Säkularisierung* словник DUDEN надає таке тлумачення: *Loslösung des Einzelnen, des Staates und gesellschaftlicher Gruppen aus den Bindungen an die Kirche* [5, с. 1343]. Отже, друге словникове значення ТО підкреслює саме духовний аспект розділення Церкви і світського суспільства. Підтвердження цьому знаходимо у вузькому контексті словосполучення ТТ Курта Коха – *der geistesgeschichtliche Prozeß* ***der Säkularisierung*** [10, с. 20].

У свою чергу, термін *die Säkularisation* у словнику DUDEN визначається як *Einziehung oder Nutzung kirchlichen Besitzes durch weltliche Amtsträger* [7, с.1343]. Таким чином, підкреслюється інший, економічний та державно-правовий аспект розділення Церкви і суспільства. Таку розділову межу між двома термінами в плані семантики проводить і Курт Кох, про що свідчить словосполучення *der ökonomische und staatsrechtliche Vorgang* ***der Säkularisation*** [8, с. 20].

Відповідь на запитання, чому перекладач відтворила два різних, семантично і морфологічно розділених терміна оригіналу через один відповідник ***секуляризація*** у перекладі, знаходимо у Великому тлумачному словнику сучасної української мови. За даними ТССУМ, в українській мові термін *секуляризація* не розділяється за аспектами, а має два прямих і одне переносне значення. Проілюструємо усі значення терміна, наведені у межах

однієї словникової статті: 1) *перетворення церковної та монастирської власності на світську, державну;* 2) *вилучення чого-небудь із церковного, духовного відання і передання світському, цивільному;* 3) перен. *звільнення від впливу церкви в громадській та розумовій діяльності, в художній творчості.*

Як бачимо, значення україномовного терміна *секуляризація* (1), (2) відповідають за своїм об'ємом німецькому терміну *Säkularisation.* У свою чергу, переносне значення (3) покриває семантику термінологічної одиниці *Säkularisierung*, що підтверджують співставлення словникових дефініцій в обох мовах. Тому можна зробити висновок, по-перше, про правомірність відтворення двох термінів мови-джерела через єдиний відповідник мовою перекладу навіть у вузькофаховому тексті теоретико-теологічного дискурсу. По-друге, у наведеному фрагменті ми маємо справу із обмеженою *термінологічною перекладністю* на рівні окремих елементів тексту оригіналу. Утім, із контексту найближчого оточення (словосполучення *Adj + Sub-* термін) одразу стає зрозумілою семантична різниця між двома значеннями терміну *секуляризація* у мові перекладу.

Наведемо приклад іншого типу обмеженої перекладності, використовуючи фрагмент із того ж тексту ТТД Курта Коха і його перекладу:

Н2 *Abgesehen davon, daß in den* ***lehramtlichen*** *Stellungnahmen auch und gerade des gegenwärtigen Papstes die westeuropäischen Demokratien sehr oft mit Materialismus und Liberalismus, mit Konsumismus und Hedonismus identifiziert zu werden pflegen, steht in der heutigen* ***kirchenlehramtlichen*** *Sprachregelung bei der Charakterisierung der westlichen Gesellschaften Europas das Stichwort der Säkularisierung im dominierenden Vordergrund* [10, с.20].

У2 *Попри те, що у висловлюваннях* ***церковних учителів****, зокрема нинішнього папи, західноєвропейські демократії зазвичай ототожнюються з матеріалізмом і лібералізмом, з консумерізмом і гедонізмом, на перший план у сьогоднішньому* ***церковному*** *лексиконі виходить така характеристика західноєвропейського суспільства, як секуляризація* [3, с.19].

Наведений фрагмент цікавий тим, що містить елементи *культурної обмеженої перекладності*, а саме – лексему *lehramtlich* та похідну від неї лексичну одиницю *kirchenlehramtlich*. Якщо звернутись до словника DUDEN, ми отримаємо такі значення похідного іменника *das Lehramt*: 1) (Amtsspr.) *Amt des Lehrers*; 2) (kath. Kirche) *fast ausschließlich vom Bischofskollegium in Übereinstimmung mit dem Papst ausgeübtes Amt, das den Inhalt der christlichen Offenbarung und alles, was zu ihrer Verkündigung, Reinhaltung und Verteidigung gehört, zum Gegenstand hat* [7, с. 1004].

Німецько-українські та німецько-російські словники, насамперед онлайн-видання, надають для згаданої лексеми лише перше, загальновживане значення *посада вчителя, професора* [4]. Водночас друге термінологічне значення, що належить до теоретико-теологічного католицького дискурсу, залишається у словниках цільової мови без перекладу. Очевидно, що саме термінологічне значення лексичної одиниці *lehramtlich* малося на увазі в оригінальному творі, підтвердження чому знаходимо у контексті того ж самого речення у вигляді термінологічного синоніма *kirchenlehramtlich.* Таким чином, робимо висновок про безеквівалентність обох лексем, яка пов'язана із культурною специфічністю християнсько-католицького теологічного дискурсу

Західної Європи, який включає, зокрема, суворо ієрархізовану систему посад для розповсюдження віровчення і навернення нових віруючих через Слово Боже.

Перекладач відтворює згадані реалії у першому та другому випадку через генералізацію (*in den* ***lehramtlichen*** *Stellungnahmen – у висловлюваннях* ***церковних учителів***; *in der heutigen* ***kirchenamtlichen*** *Sprachregelung – у сьогоднішньому* ***церковному*** *лексиконі*). У обох випадках можна спостерігати явище детермінологізації, тобто фаховий термін ТД відтворюється у перекладі як загальновживане слово. З нашого погляду, доречно було б замінити загальновживане словосполучення *церковних учителів* на лексему *єпископів*, таким чином підкреслюючи фахове значення ТО, оскільки на посаду церковного учителя як провідника католицької віри (*Lehramt*) призначаються, згідно із словником DUDEN, лише єпископи із Єпископської ради (колегії) за погодженням самого Папи. Отже, робимо висновок про наявність іншого типу

термінологічної обмеженої перекладності в тексті теоретико-теологічного дискурсу, яка ґрунтується не на структурно-мовних, а на культурологічних особливостях конкретного терміну.

За мету нашої розвідки ми поставили дослідити явище обмеженої перекладності в теологічних текстах не лише ТТД, а і іншого підтипу теологічного дискурсу – популярно-теологічного, який відзначається ненауковим характером релігійної комунікації за принципом «теолог-нетеолог». Серед жанрів популярно-теологічного дискурсу можна виділити усні та зафіксовані на письмі виступи теологів у мас-медіа, проповіді, пасторські листки (газети для віруючих), популярно-теологічні публікації, зокрема календар віруючого.

Під час нашого дослідження текстів популярно-теологічного, ми зіткнулись із цікавим та незвичним видом тексту під назвою «розмова-ріка». Отже, проілюструємо проблеми обмеженої перекладності на матеріалі фрагменту відомого інтерв'ю кардинала Йосифа Рацінгера (папи Венедикта XVI), наданого журналісту «Зюддойче Цайтунг» Петеру Зевальду, а саме „Salz der Erde. Christentum und katholische Kirche im neuen Jahrtausend. Ein Gespräch mit Peter Seewald"

Н1 *Peter Seewald: Ein frommer Besucher von der* ***evangelischen Gemeinde der Hutterer*** *hat Sie einmal mit den Worten „Bruder Joseph" angesprochen. Fanden Sie das unangebracht oder gar respektlos? Nach dem kirchlichen Sprachgebrauch sind Sie doch eine* ***Eminenz.***

Joseph Ratzinger: Nein, „Bruder Joseph" finde ich ganz schön. Es ist nicht unser Sprachstil, aber wenn wir schon von ***der Geschwisterlichkeit*** *der Christen reden – ich habe 1960 ein kleines Buch über die christliche* ***Brüderlichkeit*** *geschrieben – dann liegt es ja gerade auch im Bereich dessen, was ich von sehr früh an zu bedenken versucht habe* [9, с. 11].

У1 *Петер Зевальд: Якийсь доброчесний відвідувач із* ***протестантської*** *громади одного разу назвав Вас «братом Йосифом». Як Ви до цього ставитеся? Це недоречно чи, може, взагалі неввічливо? Адже, згідно з церковним етикетом, звертаючись до Вас, належить казати* ***«Ваше високопреосвященство».***

Йосиф Рацінгер: Ні, «брат Йосиф» мені дуже подобається. Це не наш мовний стиль, але, коли вже зайшла мова про християнське ***братерство***

(1960 року я написав про це невелику книжку), такий стиль належить якраз до тієї сфери, над якою я намагався роздумувати ще віддавна [3, с. 12-13].

У наведеному фрагменті можна спостерігати наявність чотирьох термінів християнсько-богословської терміносистеми, які належать до католицького і протестантського релігійного дискурсу: *evangelische Gemeinde, Hutterer, Eminenz, Geschwisterlichkeit, christliche Brüderlichkeit.* Як бачимо, лише деякі з наведених термінологічних одиниць не викликають труднощів при відтворенні українською мовою, оскільки мають однозначні еквіваленти у мові перекладу (*протестантська громада, Ваше Високопреосвященство, християнське братерство*). Решта термінів становлять, з нашого погляду, приклади двох типів обмеженої перекладності елементів теологічного тексту.

Так, значення лексеми *der Hutterer* відсутнє у двомовних словниках, що свідчить про її безеквівалентний характер. Онлайн-словник німецької мови DUDEN надає таке тлумачення даного терміну: *Hutterer – Angehöriger einer in der 1. Hälfte des 16. Jahrhunderts in Mähren gegründeten, in Gütergemeinschaft lebenden Gruppe der Wiedertäufer, genannt nach ihrem Führer, dem Tiroler Wiedertäufer J.Huter* [8].

Перекладач радикально долає культурну обмежену перекладність названої лексеми, просто вилучаючи її з речення. Хоча в даному випадку і йдеться про культурну реалію, специфічну саме для християнсько-богословського дискурсу протестантської конфесії, можна погодитися із рішенням перекладача, оскільки даний фрагмент інформації не є релевантним для тексту загалом і наведеного висловлення журналіста зокрема. З нашого боку, ми пропонуємо додати до словосполучення *протестантська громада* лексему *анабаптисти* (еквівалент терміну *der Wiedertäufer*). У такий спосіб можна семантично компенсувати відсутність еквіваленту для реалії *der Hutterer,* адже *анабаптисти* і є історико-релігійним позначенням для членів групи названої громади.

У випадку вживання лексеми *die Geschwisterlichkeit* перекладач зустрічається із типово мовною обмеженою перекладністю, пов'язаною із незбігом семантичних полів поняття у двох мовах (*Geschwister = брати й сестри*). Однозначний еквівалент українською мовою тут також відсутній із системних причин, тому перекладач вилучає названий термін із перекладу, замінюючи його на синонім *братерство*. Ми вважаємо дане перекладацьке рішення цілком правомірним, оскільки в оригінальному висловленні термін *christliche Brüderlichkeit* з'являється вже у контексті найближчого оточення у межах висловлення Й.Рацінгера, а саме – у парантезі *ich habe 1960 ein kleines Buch über die christliche* ***Brüderlichkeit*** *geschrieben.* Тому перекладач не втрачає важливу інформацію, залишаючи основне поняття *братерства* у межах речення і вилучаючи його із парентези: *коли вже зайшла мова про християнське* ***братерство*** *(1960 року я написав* ***про це*** *невелику книжку)*

Отже, проаналізувавши тексти теоретико-теологічного дискурсу з погляду перекладності на рівні окремих лексичних елементів, можемо зробити такі висновки. У теологічних текстах, які належать і до теоретико-теологічного дискурсу, і до тектсів популярно-теологічного дискурсу, було зафіксовано два види обмеженої перекладності , які пов'язані з особливостями відтворення фахової термінології, а також термінологічних одиниць у не термінологічному значенні: 1) мовно-термінологічна обмежена перекладність; 2) культурно-

термінологічна обмежена перекладність. Наявність обмеженої перекладності ми вважаємо типовою ознакою теологічних текстів, як теоретико-теологічного дискурсу, так і популярно-теологічного дискурсу. Перспективу подальшого дослідження ми вбачаємо у вивченні типів обмеженої перекладності у текстах, де комунікація може також відбуватися за третім типом теологічного дискурсу, а саме «не теолог- не теолог», тобто спілкування між віруючими.

Список літератури

1. Білоус Н. В. Перекладність німецькомовних теологічних текстів у популярно-теологічному дискурсі / Н. В. Білоус // Наукові записки Ніжинського державного університету імені М. Гоголя. Серія "Філологічні науки". — Херсон ; Ніжин, 2014. — Книга 3. — С. 27-30.
2. Білоус Н. В. Перекладність німецькомовних теологічних текстів у теоретико-теологічному дискурсі / Н. В. Білоус // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). — Кіровоград, 2014. — Вип. 126. — С. 307-311.
3. Венедикт XVI (Рацінгер Йосиф). Сіль землі: Християнство й Католицька Церква в XXI столітті. Розмова Петера Зевальда з Йосифом Рацінгером / Пер. з нім. О.Конкевича. – Львів: Місіонер, 2007. – 282 с.
4. Вільний онлайн-словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lingvo.ua
5. Кох Курт. Християни в Європі: нові шляхи передання віри / Курт Кох ; пер з нім. — Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2013. – 216 с.
6. Романченко Ю.В. Лингвопрагматический аспект немецкоязычного теологического дискурса: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Юлия Валентиновна Романченко. – М., 2008. – С. 24
7. DUDEN. Deutsches Universalwörterbuch. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2003. – 1892 S.
8. Duden online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.duden.de
9. Joseph Kardinal Ratzinger / Benedict XVI. Salz der Erde. Christentum und katholische Kirche im 21. Jahrhundert. Ein Gespräch mit Peter Seewald. – München: Deutsche Verlags-Anstalt, 1996. – 301 S.
10. Koch Kurt. Kirche ohne Zukunft?: Plädoyer für neue Wege der Glaubensvermittlung. – Freiburg; Basel; Wien: Herder, 1993. – 158 S.

References

1. Bilous N. V. Translability of German theological texts in popular theological discourse / N. V. Bilous // Scientific Notes of Nijinsky State University named after M. Gogol. Series "Philological Sciences". — Kherson; Nizhyn, 2014. — Vol. 3. — 27-30 p.
2. Bilous N. V. Translability of German theological texts in theoretical and theological discourse / N. V. Bilous // Scientific notes. Series: Philological Sciences (Linguistics). — Kirovograd, 2014. — Vol. 126 — 307-311 p.
3. Benedict XVI (RatzingerJoseph). Salt of the Earth: Christianity and the Catholic Church in the XXI century. Conversation of Peter Zevalda with Joseph Ratzinger / Transl. from German by O. Konkevych. — Lviv: Missionary, 2007. — 282 p.

4. Free Online Dictionary. [Electronic resource]. - Access: www.lingvo.ua
5. Koch Kurt. Christians in Europe: new ways to transfer faith / Kurt Koch; Transl. from German — Kyiv: SPIRIT AND LETTER, 2013. - 216 p.
6. RomanchenkoY. V. Lingvopragmatical aspect of German-speaking theological discourse: Author. thesis ... Cand. filol. Sciences: 10.02.04 / Julia Valentynovna Romanchenko. – M., 2008. – 24 p.
7. DUDEN. German explanatory dictionary. — Mannheim, Leipzig, Vienna, Zurich: Dudenverlag, 2003. — 1892 p.
8. Duden online [Electronic resource]. — Access: www.duden.de
9. Joseph Cardinal Ratzinger / Benedict XVI. Salt of the earth. Christianity and the Catholic Church in the 21st century. An interview with Peter Seewald. - Munich: German publishing house, 1996. - 301 p.
10. Koch Kurt. Church without a future?: Plea for the new ways of transmission of the faith. - Freiburg; Basel; Wien: Herder, 1993. - 158 p.

В статье проводится анализ категории ограниченной переводимости немецких теологических текстов в теоретико-теологическом дискурсе и популярно-теологическом дискурсе.

Ключевые слова: *теоретико-теологический дискурс, популярно-теологический дискурс, категория ограниченной переводимости теологических текстов, культурно-терминологическая ограниченная переводимость, языковая терминологическая ограниченная переводимость*

The article analyzes the category of limited translatability of German theological texts both of theoretical and theological discourse as well as in popular-theological discourse. Yulia Romanchenko claims that the theological discourse consists of two parts: theoretical and theological; popular- theological and theological discourses. The members of theological discourse form two social groups: 1) professional theologians of Christian scientific theology with specialized education, who have experience of ministry and deep background knowledge of the subject; 2) non-theologians-dilettante, that is believers who do not fully own theological social dialect.

The relevance of this article is caused by the lack of analysis of a limited category of translatability both as of modern theological texts of theoretical and theological discourse (TTD) and popular texts of theological discourse (PDD), namely in German-Ukrainian translation.

In our research we tried to investigate the genre features of theoretical and theological discourse and popular-theological discourse in terms of translatability of texts, which belong to each of them.

The materials theological study were text of Cardinal Kurt Koch "Church without a future?: Plea for the new ways of transmission of the faith" and its translation into Ukrainian, which fulfilled Natalia Komarova and text that refers to theoretical and theological discourse and theology of Joseph Ratzinger text (Pope Benedict XVI) "Salt of the earth. Christianity and the Catholic Church in the 21st century. An interview with Peter Seewald" and its translation into Ukrainian, which fulfilled Oleg Konkevych, this text refers to the popular-theological discourse.

Such conclusions can be drawn having analyzed theoretical texts of theological discourse in terms of translatability at the level of lexical elements. There are two types of limited translatability that are associated with the peculiarities of professional terminology

and terminological units in non-terminological meaning in theological texts, which belong to both theoretical and theological discourse and in texts that refer to popular-theological discourse: 1) limited linguistic and terminological translatability; 2) limited cultural terminological translatability. We consider limited translatability as a typical sign of theological texts, both theoretical and theological discourse and popular-theological discourse.

Keywords: *theoretic-theological discourse, popular-theological discourse, limited translatability of theological text, cultural-terminological limited translatability, limited language-terminological transibility*

УДК 81'253:811.111:811.161.2

КОМПЛЕКСНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ЗАМІНИ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

ПОЛІЩУК А.В., старший викладач кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ)

Досліджено використання в англо-українському перекладі наукових текстів комплексних перекладацьких замін (трансформацій), що складаються з поєднання як декількох «простих»: лексичних, граматичних (морфолого-синтаксичних) так і складних лексико-граматичних замін; окреслено жанрово-стилістичні та термінологічні проблеми перекладу науково-технічних текстів; означено сутність понять адекватності та еквівалентності перекладу. Зроблено спробу узагальнення класифікації типів та способів перекладацьких трансформацій.

Ключові слова: *комплексні перекладацькі заміни, лексико-граматичні трансформації, антонімічний переклад, описовий переклад, адекватність, еквівалентність*

За умов величезного обсягу науково-технічної літератури, якому сприяють зростання кількості періодичних наукових видань і поширення інформаційно-комунікативних технологій, перед фахівцями різних галузей особливо гостро постає питання щодо швидкого та якісного перекладу. Дослідження особливостей та техніки перекладу складних граматичних, лексичних, термінологічних і жанрово-стилістичних проблем науково-технічних текстів можуть стати в нагоді не лише вузькопрофільним спеціалістам, що мусять перекладати необхідну для роботи технічну літературу, а й перекладачам-початківцям. Слід пам'ятати, що переклад, у тому числі й переклад технічної літератури, є важливим засобом міжмовної та міжкультурної комунікації, а отже має виконувати свою основну функцію – повністю передавати зміст та ідеї оригіналу, бути еквівалентним йому за значенням. Тому розгляд видів і прийомів перекладу нерозривно поєднаний з поняттям «адекватності» та рівнями еквівалентності перекладу. Необхідно не лише знати способи перекладу окремих граматичних та лексичних труднощів, а й вміти робити комплексні заміни, враховуючи функціонально-синтаксичні та жанрово-

© А. В. Поліщук, 2015